

ISSN (Print) 2616-678X
ISSN (Online) 2663-1288

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің

ХАБАРШЫСЫ

BULLETIN

of L.N. Gumilyov
Eurasian National University

ВЕСТНИК

Евразийского национального
университета имени Л.Н. Гумилева

ФИЛОЛОГИЯ сериясы
Серия **ФИЛОЛОГИЯ**
PHILOLOGY Series

№2(131)/2020

1995 жылдан бастап шығады

Издается с 1995 года

Founded in 1995

Жылына 4 рет шығады

Выходит 4 раза в год

Published 4 times a year

Нұр-Сұлтан, 2020

Nur-Sultan, 2020

Нур-Султан, 2020

Бас редакторы **Дихан Қамзабекұлы**
филология ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА академигі, Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан,
Қазақстан

Бас редактордың орынбасары **Шолпан Жарқынбекова**
филология ғылымдарының докторы, проф., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан

Редакция алқасы

Аскер оғлы Рамиз	ф.ғ.д., проф., Баку мемлекеттік университеті, Баку, Әзірбайжан
Ақматалиев Абдылдажан	ф.ғ.д., проф., Қырғызстан Ұлттық ғылым академиясы, Бішкек, Қырғызстан
Аймұхамбет Жанат	ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Бахтикиреева Улдана	ф.ғ.д., проф., Ресей халықтар достығы университеті, Мәскеу, Ресей
Беженару Людмила	ф.ғ.д., проф., Яссы мемлекеттік университеті, Яссы, Румыния
Бейсембаева Жанаргүл	ф.ғ.к., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Біжкенова Айгүл	ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Жақыпов Жантас	ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Журавлева Евгения	ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Жан Динжиң	PhD, проф., Миньцзу университеті, Пекин, Қытай
Ескеева Мағрипа	ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Ержласун Гүлжанат	PhD, проф., Хаджи Байрам Вели университеті, Анкара, Түркия
Қасқабасов Сейіт	ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Негимов Серік	ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Нұрғали Қадиша	ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Нуриева Фануза	ф.ғ.д., проф., Қазан федералды университеті, Қазан, Татарстан, РФ
Райхл Карл	ф.ғ.д., проф., Бонн университеті, Бонн, Германия
Рахманов Носимхан	ф.ғ.д., проф., Ә. Науаи атындағы Ташкент өзбек тілі және әдебиеті мемлекеттік университеті, Ташкент, Өзбекстан
Риверс Уильям Патрик	PhD, проф., Тіл және халықаралық білім бойынша бірлескен ұлттық комитеті, Вашингтон, АҚШ
Сәтенова Серіккүл	ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Тәжібаева Сәуле	ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Тұрысбек Рақымжан	ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Хисамитдинова Фирдаус	ф.ғ.д., проф., Уфа федералды зерттеу орталығы, Уфа, Башқұртстан, РФ
Чернявская Валерия	ф.ғ.д., проф., Лингводидактика жоғары мектебі, Санкт-Петербург, Ресей
Шәріп Амантай	ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Шәріпова Гүлбану	ф.ғ.к., доцент м.а., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Экиджи Метин	PhD, проф., Эгей университеті, Измир, Түркия
Янковски Хенрих	PhD, проф., А. Мицкевич атынд. Польша университеті, Познань, Польша

Редакцияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Нұр-Сұлтан қ., Қ. Сәтбаев к-сі, 2, 402 каб.

Тел.: +7(7172) 709-500 (ішкі 31-413)

E-mail: vest_phil@enu.kz

Жауапты редактор, компьютерде беттеген: Г.Е. Базылхан

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы. ФИЛОЛОГИЯ сериясы
Меншіктенуші: ҚР БжҒМ «Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті» ШЖҚ РМК
ҚР Ақпарат және коммуникациялар министрлігінде 27.03.2018 ж. №16996-Ж тіркеу куәлігімен тіркелген.
Мерзімділігі: жылына 4 рет. Тиражы: 25 дана. Басуға 08.06.2020 ж. қол қойылды.
Типографияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Нұр-Сұлтан қ., Қажымұқан к-сі, 13/1,
тел.: +7(7172)709-500 (ішкі 31-413)

© Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті

Editor-in-Chief Dikhan Kamzabekuly

Doctor of philology, academician of NAS RK, L.N. Gumilyov Eurasian National University, Nur-Sultan, Kazakhstan

Deputy Editor-in-Chief Zharkynbekova Sholpan

Doctor of philology, Prof., L.N. Gumilyov Eurasian National University, Nur-Sultan, Kazakhstan

Editorial board

Asker ogly Ramiz	Doctor of philology, Prof., Baku State University, Baku, Azerbaidzhan
Akmataliyev Abdildajan	Doctor of philology, Prof., National Academy of science of KR, Bishkek, KR
Aimukhambet Zhanat	Doctor of philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Bakhtikireeva Uldanai	Doctor of philology, Prof., RUDN University, Moscow, Russia
Beisembayeva Zhanargul	Can. of philology, L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Bezhenaru Lyudmila	Doctor of philology, Prof., University UAIC, Iasi, Romania
Bizhkenova Aigul	Doctor of philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Chernyavskaya Valeriya	Doctor of philology, Prof. Higher school of linguodidactics and translation, Saint Petersburg, Russia
Erzhiasun Güljanat	PhD, Prof., Hasi Bayram Veli University, Ankara, Turkey
Yeskeyeva Magripa	Doctor of philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Henryk Jankowski	PhD, Prof., Adam Mickiewicz University, Poznan, Poland
Kaskabassov Seit	Doctor of philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Khisamitdinova Firdaus	Doctor of philology, Prof., UFRK RAS, Ufa, Bashkortostan, RF
Metin Ekiji	PhD, Prof., Ege University, Izmir, Turkey
Negimov Serik	Doctor of philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Nurgali Kadisha	Doctor of philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Nurieva Fanuza	Doctor of philology, Prof., Kazan Federal University, Kazan, Tatarstan, RF)
Reichl Karl	Doctor of philology, Prof., University of Bonn, Bonn, Germany
Rakhmanov Nasimhon	Doctor of philology, Prof., Tashkent State University of Uzbek language and literature, Tashkent, Uzbekistan
Rivers William Patrick	PhD, Prof., Joint national Committee on languages and international education, Washington, USA
Satenova Serikkul	Doctor of philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Sharip Amantay	Doctor of philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Sharipova Gulbanu	Can. of philology, as. Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Tazhybayeva Saule	Doctor of philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Turysbek Rakymzhan	Doctor of philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Zhakypov Zhantas	Doctor of philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Zhang Dingjing	PhD, Prof., Minzu University of China, Beijing, China
Zhuravleva Yevgeniya	Doctor of philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan

Editorial address: 2, Satbayev str., of. 402, Nur-Sultan, Kazakhstan, 010008

Tel.: +7(7172) 709-500 (ext. 31-413)

E-mail: vest_phil@enu.kz

Executive editor, computer layout: G. Ye. Bazylkhan

Bulletin of L.N. Gumilyov Eurasian National University PHILOLOGY Series

Owner: Republican State Enterprise in the capacity of economic conduct «L.N. Gumilyov Eurasian National University» Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan

Registered by Ministry of Information and Communication of the Republic of Kazakhstan. Registration certificate No 16996-Ж from 27.03.2018

Periodicity: 4 times a year Circulation: 25 copies. Signed in print: 08.06.2020

Address of printing house: 13/1 Kazhimukan str., Nur-Sultan, Kazakhstan 010008; tel.: +7(7172) 709-500 (ext. 31-413)

© L.N. Gumilyov Eurasian National University

Главный редактор **Дихан Камзабекулы**
доктор филологических наук, академик НАН РК, ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан

Зам. главного редактора **Шолпан Жаркынбекова**
доктор филологических наук, проф., ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан

Редакционная коллегия

Аскероглы Рамиз	д.ф.н., проф., Бакинский государственный университет, Баку, Азербайджан
Акматалиев Абдылдажан	д.ф.н., проф., Национальная академия наук КР, Бишкек, Киргизия
Аймухамбет Жанат	д.ф.н., проф., ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Бахтикиреева Улданай	д.ф.н., проф., Российский университет дружбы народов, Москва, Россия
Беженару Людмила	д.ф.н., проф., Ясский государственный университет, Яссы, Румыния
Бейсембаева Жанаргуль	к.ф.н., ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Бижкенова Айгуль	д.ф.н., проф., ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Жакыпов Жантас	д.ф.н., проф., ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Жан Динжин	PhD, проф., Китайский университет Миньцзу, Пекин, Китай
Журавлева Евгения	д.ф.н., проф., ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Ескеева Магрипа	д.ф.н., проф., ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Ержласун Гульжанат	PhD, проф., Университет Хаджи-Байрам Вели, Анкара, Турция
Каскабасов Сеит	д.ф.н., проф., ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Негимов Серик	д.ф.н., проф., ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Нургали Кадиша	д.ф.н., проф., ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Нуриева Фануза	д.ф.н., проф., Казанский федеральный университет, Казань, Татарстан, РФ
Райхл Карл	д.ф.н., проф., Боннский университет, Бонн, Германия
Рахманов Насимхон	д.ф.н., проф., Ташкентский государственный университет узбекского языка и литературы имени А. Навои, Ташкент, Узбекистан
Риверс Уильям Патрик	PhD, проф., Совместный Национальный комитет по языкам и международному образованию, Вашингтон, США
Сатенова Сериккуль	д.ф.н., проф., ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Тажibaева Сауле	д.ф.н., проф., ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Турьисбек Рахимжан	д.ф.н., проф., ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Хисамитдинова Фирдаус	д.ф.н., проф., УФИЦ РАН, Уфа, Башкортостан, РФ
Чернявская Валерия	д.ф.н., проф., Высшая школа лингводидактики и перевода, Санкт-Петербург, РФ
Шарип Амантай	д.ф.н., проф., ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Шарипова Гульбану	к.ф.н., и.о. доцента, ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Экиджи Метин	PhD, проф., Эгейский университет, Измир, Турция
Янковский Хенрих	PhD, проф., Университет имени Адама Мицкевича в Познани, Познань, Польша

Адрес редакции: 010008, Казахстан, г. Нур-Султан, ул. К.Сатпаева, 2, каб. 402
Тел.: +7(7172) 709-500 (вн. 31-413)

E-mail: vest_phil@enu.kz

Ответственный редактор, компьютерная верстка: Г.Е. Базылхан

Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева. Серия ФИЛОЛОГИЯ
Собственник: РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
Зарегистрирован Министерством информации и коммуникаций РК под номером №16996-Ж от 27.03.2018 г.
Периодичность: 4 раза в год. Тираж: 25 экземпляров. Подписано в печать 08.06.2020 г.
Адрес типографии: 010008, Казахстан, г. Нур-Султан, ул. Кажымукана, 13/1, тел.: +7(7172)709-500
(вн. 31-413)

© Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева

Мазмұны

Фольклор және әдебиеттану

<i>Амангазықызы М.</i> Қазақ прозасындағы астана образы	8-15
<i>Андасова М.М.</i> Жаһандық контекстегі классикалық жапон әдебиеті («Гэндзи хикаясы» негізінде)	16-21
<i>Демесинова Л.М.</i> «Архетип» ұғымының кейбір теориялық аспектілері	22-29
<i>Ердембеков Б.А., Султанғалиева О.Қ.</i> Мейірхан Ақдәулетұлы поэзиясындағы идеялық-көркемдік ізденістер	30-36
<i>Звонарёва Л.У., Звонарёв О.В.</i> «Күміс ғасыр» әйел ақындарының шығармашылығындағы Шығыс мифологиялық сарындары.....	37-46
<i>Зиоллаева А.Қ., Балтымова М.Р.</i> Мұқағали Мақатаев поэзиясындағы интермәтіндік көріністер	47-52
<i>Сатбаева А.Б.</i> XX ғасырдағы америка және қазақ әдебиетіндегі маскулиндік стереотиптер	53-61
<i>Таджиев Х.Х., Қортабаева Г.Қ.</i> “Қазыналы Оңтүстік” көптомдығындағы Нұралы Нысанбайұлының әдеби мұрасы	62-70
<i>Ташимбаева С.Ж.</i> Ақтамберді Сарыұлы толғауларының әлеуметтік-психологиялық мәнін зерделеу	71-76

Лингвистика және әдістеме

<i>Ақынова Д.Б., Баекеева Ж.Х.</i> Қостілділер сөйлеуіндегі грамматикалық интерференция	77-86
<i>Алдабердіқызы А., Аязбаева А.М.</i> Оқу сауаттылығы: анықтамалары мен қолданыс аясы	87-93
<i>Балабекова Қ.Ш.</i> Тұрмыс-салт ертегілеріндегі мақал-мәтелдердің этнолингвистикалық сипаты	94-100
<i>Есентемирова А.М.</i> Иллокутивті әсер - көркем аударма сәйкестігінің өлшемі	101-112
<i>Кожрахметова Г.А., Тажиббаева С.Ж.</i> Қазақ тіліндегі «шолпы» атауының аударылу ерекшеліктері	113-120
<i>Қамзабекұлы Д.</i> «Рухани жаңғыру» - адамзаттық құндылық	121-127
<i>Өтелбай Г., Әшенова А.</i> Тілді оқыту және ОӘК: жетілдіру ізденісі	128-134
<i>Рахимбаева Г.К.</i> Тарихи жырлардың тілдік ерекшеліктері	135-142

Contents

Folklore and Literary Studies

<i>Amangazykyzy M.</i> The image of capital in the Kazakh prose	8-15
<i>Andassova M.M.</i> Classical Japanese Literature in the Global Context (on Genji monogatari)	16-21
<i>Demessinova L.M.</i> Some theoretical aspects of the concept «archetype».....	22-29
<i>Yerdembekov B.A., Sultangalieva O.K.</i> Ideological and artistic searches in the poetry of Meyrkhan Akdauletuly	30-36
<i>Zvonareva L.M., Zvonarev O.</i> Mythological motifs of the East in the works of Silver age poetess	37-46
<i>Zinollaeva A.K., Baltymova M.R.</i> The manifestation of intertextuality in the poetry of Mukagali Makatayev	47-52
<i>Satbayeva A.B.</i> Masculine stereotypes in American and Kazakh literature of the XX century	53-61
<i>Tadzhiyev Kh.Kh., Kortabayeva G.K.</i> Literary heritage of the Nurali Nysanbaiuly in the multivolume “Kazynaly Ontustik”	62-70
<i>Tashimbayeva S.Zh.</i> Study of the socio-psychological significance of the tolgau Aktamberdi Saryuly	71-76

Linguistics and methodics

<i>Akynova D.B., Bayekeyeva Zh.Kh.</i> Grammatical interference in bilingual speech	77-86
<i>Aldaberdikyzy A., Ayazbayeva A.M.</i> Reading literacy: definitions and implications.....	87-93
<i>Balabekova K.Sh.</i> Ethnolinguistic character of proverbs and sayings in everyday tales	94-100
<i>Yessentemirova A.</i> Illocutionary influence as the criterion of literary translation authenticity	101-112
<i>Kozhakhmetova G.A., Tazhibayeva S.Zh.</i> Peculiarities of translation of Kazakh jewelry “sholpy”	113-120
<i>Kamzabek-uly D.</i> “Ruhani Zhandyru” – a common value	121-127
<i>Otelbay G., Ashenova A.</i> Teaching language and EMC: the ways of improvement	128-134
<i>Rakhimbayeva G.K.</i> Linguistic features of historical epics	135-142

Содержание

Фольклор и литературоведение

<i>Амангазыкызы М.</i> Образ столицы в казахской прозе	8-15
<i>Андасова М.М.</i> Японская классическая литература в глобальном контексте (на материале «Повести о Гэндзи»)	16-21
<i>Демесинова Л.М.</i> Некоторые теоретические аспекты понятия «архетип»	22-29
<i>Ердембеков Б.А., Султангалиева О.К.</i> Идеино-художественные искания в поэзии Мейрхана Акдаулетулы	30-36
<i>Звонарёва Л.У., Звонарёв О.В.</i> Мифологические мотивы Востока в творчестве поэтесс Серебряного века	37-46
<i>Зиноллаева А.К., Балтымова М.Р.</i> Проявление интертекстуальности в поэзии Мукагали Макатаева	47-52
<i>Сатбаева А.Б.</i> Маскуллинные стереотипы в американской и казахской литературе XX века	53-61
<i>Таджиев Х.Х., Қортабаева Г.К.</i> Литературное наследие Нуралы Нысанбайулы в многотомнике “Казыналы Онтустик”	62-70
<i>Ташимбаева С.Ж.</i> Изучение социально-психологической значимости толгау Ақтамберды Сарыулы	71-76

Лингвистика и методика

<i>Акынова Д.Б., Бакеева Ж.Х.</i> Грамматическая интерференция в речи билингов	77-86
<i>Алдабердіқызы А., Аязбаева А.М.</i> Читательская грамотность: определения и сфера употребления	87-93
<i>Балабекова К.Ш.</i> Этнолингвистический характер пословиц и поговорок в бытовых сказках	94-100
<i>Есентемирова А.М.</i> Иллокутивное воздействие как критерий аутентичности художественного перевода	101-112
<i>Кожаметова Г.А., Тажипбаева С.Ж.</i> Особенности перевода названия казахского украшения «шолпы»	113-120
<i>Камзабек-улы Д.</i> «Рухани жангыру» - общечеловеческая ценность	121-127
<i>Отелбай Г., Ашенова А.</i> Языковое обучение и УМК: пути совершенствования ..	128-134
<i>Рахимбаева Г.К.</i> Лингвистические особенности исторических эпосов	135-142

ХФТАР 16.21.33

Қ.Ш. Балабекова

*Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, Алматы, Қазақстан
(E-mail: katira670323.k@mail.ru)*

Тұрмыс-салт ертегілеріндегі мақал-мәтелдердің этнолингвистикалық сипаты

Андатпа. Мақала қазақ фольклорының тамаша үлгілері тұрмыс-салт ертегілеріндегі мақал-мәтелдердің тілдік ерекшеліктерін этнолингвистикалық тұрғыдан зерттеуге арналған. Көне дәуірден келе жатқан ертегілердегі мақал-мәтелдер сол ертегіде айтылған оқиғаның, әңгіменің түйінін, тұжырымын береді. Ертегілерде қолданыс тапқан мақал-мәтелдердің мән-мағынасы мен пайда болу уәжін айқындау этнос болмысымен, оның танымымен тікелей байланысты екендігін көрсетеді. Ертегілерде көрініс тапқан қазақтың мақал-мәтелдері мен басқа да паремиялар халықтың аялық білімін көрсетеді. Ал аялық білім танымдық қызметпен, адамның ойлау жүйесімен байланысты. Ұлттық тілдің табиғатын тануда осы аялық білімнің маңызы зор. Олай болса, халқымыздың ерте дәуірден бергі ойлау жүйесінің, аялық білімінің жиынтығын құрайтын мақал-мәтелдердің пайда болу, шығу уәжін айқындауда халық ертегілерінің маңызы ерекше.

Түйін сөздер: мақал-мәтелдер, этнолингвистика, тілдік бірлік, аялық білім, уәж, тұрмыс-салт ертегілері.

DOI : <https://doi.org/10.32523/2616-678X-2020-131-2-94-100>

Түсті: 04.04.20 / **Қайта түзетілді:** 06.05.20 / **Жарияланымға рұқсат етілді:** 08.06.20

Кіріспе. Мақал-мәтелдер, бір жағынан, тілдегі фразеологиялық оралымдарға ұқсас тұрақты тілдік құбылыстар болса, екінші жағынан, белгілі бір пайымдауды білдіретін логикалық бірліктер. Сонымен қатар, өмір шындығын жинақтап, тұжырымдап көрсететін түйінді сөздер.

Халық мұрасын жинақтаушы ғалымдар құрастырған сан алуан мақал-мәтелдер сөздігі қазақ халқының өзіндік «ментальды» айнасы, халық санасының көрінісі болып табылады. Мақал-мәтелдер арқылы халықтың дүниетанымы, ділі туралы мәліметтерді молынан білуге болады. Олар мәдениеттің этностық болмысын танытады, сонымен қатар, танымдық қызмет атқарады, өйткені бір мақалдың өзінде бірқатар жағдайларда қолдануға болатын жалпылық сипат орын алады.

Паремиялар негізгі фольклорлық концептілер жүйесінде ерекше орын алады, ертегілерде олар ақыл-кеңес беру, нақыл, ғақлия сипатында болуымен ерекшеленеді. Паремиялар семантикасында халықтың өзін ұстау стандарттары мен құндылықтар жүйесі көрініс табады, сол себепті олар маңызды мәдени бірліктер мәртебесіне ие болады. Ертегі мәтіндерінде орын алған қазақ халқының ментальды ерекшелігі халықтың мәдени мұрасын сақтауға көмектесетін қор бола алады.

Мәселенің зерттелу тарихы. «Мақал-мәтелдер – әрбір халықтың көне де байырғы рухани қазынасы. Ол – өз бастауын адам баласының тым ертедегі саналы қоғам құраған балаң кезеңінен алып, ғасырлар бойы еленіп-екшеліп, сұрыпталып, толассыз толығып келе жатқан жанды құбылыс, халық даналығының қордаланып жиналған қоры, атадан балаға, ұрпақтан ұрпаққа ауысып келе жатқан рухани мирасы» [1, б б.].

Қазақ мақал-мәтелдері ауыз әдебиетінің бір жанры ретінде әдебиетшілер тарапынан жан-жақты зерттелді. Ал тілші ғалымдар арасында мақал-мәтелдердің кумулятивтік қызметін, құрамы мен құрылысын, мағыналық ерекшеліктерін қарастырған академик-

тер Ә. Қайдар [1] мен Ө. Айтбайұлының [2] Р. Сәрсенбаевтың [3], Ғ.Тұрабаеваның [4], А. Нұрмаханованың [5], Б. Динаеваның [6], Ж. Исаеваның [7], еңбектерін атап өту керек.

Зерттеу мақсаты. Ертегілерде қолданыс тапқан мақал-мәтелдердің мән-мағынасы мен пайда болу уәжін айқындау этнос болмысымен, оның танымымен тікелей байланысты екендігін көрсетеді.Тілді халықтың рухани мәдениеті мен тарихына, салт-дәстүріне, ұлттық дүниетанымына байланыстыра зерттеуді мақсат ететін этнолингвистика болғандықтан, ертегілердегі мақал-мәтелдер тіл білімінің осы саласының зерттеу нысаны бола алатынына көз жеткіземіз.

Мәселенің талқылануы. Қазақ ертегілерінде кездесетін мақал-мәтелдер, әдетте, сол ертегінің түйінін, кейіпкердің көзқарасын білдіріп, оның сөзін дәлелдеу үшін немесе оның әрекетіне баға беру үшін қолданылады. Мәселен, «Басқа пәле тілден» ертегісінде ертеде бір данышпан үш ұлын сынамақшы болып, «еттің жақсы жерінен бір, жаман жерінен бір кесіп берші» дейді. Сонда үшінші ұлы екі жағдайда да бастың тілінен кесіп береді. Оның себебін сұраған әкесіне баласы:

– Жақсы да, жаман да, ұрыс та, керіс те, өсек те – бәрі де осы тілден шығады. «Екі елі ауызға төрт елі қақпақ» дегендей, әр адам өз тіліне сақ болса, еш уақытта ұрыс-керіс болмас еді. «Басқа пәле тілден»,– деген екен. Бұл мақал әр адам өз тіліне сақ болса, еш уақытта ұрыс-керіс болмас еді дегенді білдіреді, неге десен, даудан да, жаудан да айыратын – тіл, өтірік пен шынды да айтатын – тіл. Осыған ұқсас «Тіл бас жарады, бас жармаса тас жарарды»,– деген мақал бар, ол да тілге абай бол дегенді білдіреді.

Бұл мақалды Ө. Қайдар былайша түсіндіреді: ...ойланбай сөйлеу, әдептен асып сөйлеу, біреуді жөнсіз мадақтау, біреуді жерден алып, жерге салып жамандау, артынан ғайбаттау тіл арқылы айтылған, осының бәрі күндердің күнінде өз басыңа пәле болып келеді дегенді аңғартады» [1, 241 б.] Аталған ертегі атауының мақалмен берілуінің өзі ертегінің халық даналығының көрінісі екендігін аңғартады.

Мысалы, «Білгір мен хан» ертегісінде:

«Бұрында бір бай болыпты. Өзі ақылды, дүниедегі білгір болыпты. Бірақ хан оның ақылдылығынан қорқып, бағыма сор бола ма дегендей мақсатпен құрттырмақшы болады. Бір терең зындан қаздырып, соған әкесі мен баласын салып көмдіріп тастатады. Бір күні ханның тамағына шөп кетіп, ауырады. Дүниеде баксы-балгер, тәуіптің ешқайсысын қоймай қаратса да, жазыла алмайды. Бір күні бұрынғы білгір байдың қадірін білетін бір адам ханға келіп: Ол жақсы адам еді, сіздің ауруыңызды қалайда болса жазар еді. «Алтынның қолда барда қадірі жоқ» дегендей, сіз оның қадірін білмедіңіз, жазасын тартқаныңыз осы, - дейді». «Алтынның қолда барда қадірі жоқ» –ауыспалы мәнде жұмсалған. Бар нәрсені дер кезінде бағалай алмау, қадірін білмеу дегенді білдіреді. Ертегіде білгір кісінің білімінің қадірін білмеген ханды жазғыру, сынау орын алған. Ал білгірдің өнері мен білімі алтынмен теңестіріледі. Бұл – халықтың осындай құндылықтарды бағалай білетінінің көрінісі.

«Алпысқа келгеннен ақыл сұра» ертегісінде мәтелге айналған осы сөздің шығу тарихы баяндалады. «Ертеде бір еріккен хан елді жинап, мынадай жарлық қылады:

– Кімде-кімнің әкесінің жасы алпыстан асқан болса, ол шалды далаға алып барып тастау керек. Жасы алпыстан асқан шалдың не керегі бар? Оның қолынан іс келмейді. Үйде жатып, тапқан-таянғандарыңды ішіп-жегеннен басқа оның бітірер ісі жоқ. Солай болған соң шалдарды құртыңдар! Ал мұны қабыл алмағандардың басын аламын! – дейді. Хан жарлығынан қорыққан бала әкесін арқалап елсізге алып келе жатқанда, әкесі күліп, «атаңа не қылсаң, алдыңа сол келер» дейді. Оның себебі өзі де отыз жыл бұрын әкесіне осылай жасаған екен. Сонда бала: «Менің басыма да келеді ғой» деп ойлайды да, әкесін өлтірмей қайта алып қайтып, сандыққа салып, адамға көрсетпей жүреді.

Сол әке баласына бірнеше рет ақыл-кеңес беріп, соның арқасында хан шөлде аман қалып, гауһарға ие болады. Мұны білген хан елге келген соң «шалдар өлтірілсін деген

бұрынғы заң жоғалсын, кәріні сақтау керек» – деп, қайтадан елге жарлық таратыпты. «Алпысқа келгеннен ақыл сұра!» деген мәтел осыдан қалған екен» - деп аяқталады ертегі.

Жалпы түркі тілдес халықтарда үлкенге ізет, көмек көрсету, қарттарды құрметтеп сыйлау аса маңызды құндылық болып саналады. Қазақ халқы «Қариясы бардың – қазынасы бар» деп тегін айтпаған. Ата-ананы, жасы үлкенді құрметтеудің маңызы зор, олардың сөзіне құлақ асқаннан жастар зиян шекпейді, өйткені қарттардың өмірден көрген-түйгені көп. «Қартын сыйлаған кем болмайды», «Атаңа не қылсаң, алдыңа сол келеді», міне, мақал-мәтелдердің насихаты, негізгі ойы – осы. Бүгін оларға қандай құрмет көрсетсең, ертең өзінде сондай құрмет көрсесің деген ескерту де бар.

Осы мысал мақалдың ертегідегі тоқсан ауыз сөздің тобықтай түйінін бере алатынын дәлелдей түседі, оқиғаның негізгі түйінін танытады. Бұл табиғи нәрсе, өйткені ертегінің өзі өнеге, тәрбие беру мақсатынан туындап, әңгіменің, оқиғаның тұжырымын танытады, әрі кейіпкердің іс-әрекетіне баға береді.

«Хан мен уәзір» ертегісінде балаға қастық істеп, өртемек болған ханның сол өртке өзі өртеніп кеткені айтылады. Сол себепті ертегі «Біреуге ор қазба, өзің түсесің» деп аяқталады.

«Жарты ғұмыр байлықта, жарты ғұмыр пақырлықта» атты ертегіде бір кедейдің алдынан ақсақал шығып былай дейді:

–Ей, сорлы! Сенің жарты өмірің байлықта, жарты өмірің пақырлықта. Кәне, қайсысын алдымен аласың? – депті. Кедей қайсын таңдарын білмей, әйелімен ақылдасады. Сонда әйелі, алдымен, байлықты алуды ұсынады. Сөйтіп, байлықта өмір сүре бастайды. Мыңғырған қой бітеді. Көп үй көрші қонады. Сонда:

–Мыналарға сауын берейік, – дейді байы.

–Жоқ. Сауын бермейік. Оның орнына енші берейік, – дейді қатыны. Отарға мыңғырыла біткен қойдан он үйге жүз-жүзден ұстап бөліп береді.

–Мынаны қайткендерің? —дейді көршілері.

–Бұны біржолата сіздерге бергеніміз, – дейді.

–Біздің жарты ғұмырымыз байлықта, жарты ғұмырымыз пақырлықта. Басымызға күн туған уақытта көмектесерсіңдер, – дейді. Содан қалған жүз қойды он-оннан бөліп беріп, көршілеріне бақтырады. Олар уақытында қырқып, сауып беріп тұрды. Осылайша жақсы өмір сүре береді. Өстіп жүргенде он-оннан қосқан қойдан жас ортасына келе бере айырылып қалады. Бастарына қайта пақырлық орнаған кезде жаңағы жүз-жүзден қой берген көршілері жүз-жүзден қайтарып қой береді. Міне, осылайша қайтадан өмірі байлықпен өте бастайды. «Қатыныңның ақылымен бай бол, бай болсаң – жомарт бол» деген сөз осыдан қалса керек.

Ертегіде мақал-мәтелді айтушы да, ертегі кейіпкері де қолдана алады. Ол ертегі мәтініне дайын тілдік бірлік ретінде енеді. Мәселен, «Өнеге» ертегісінде шаһар ханы базарды аралап жүргенде басына бір кесек алтын, аяғына бір кесек алтын қойып жатқан адамды көріп, не істеп жатқанын сұрайды. Ол өзін «ақыл сатушымын» дейді. Хан одан «Не істесең де ойлап істе, ойламай қылсаң, қор боласың», – деген ақыл сатып алады. Ол сөзді үйінің әр жеріне жазып қояды. Соның арқасында хан бірнеше рет өлімнен аман қалады.

«Үш ауыз сөз» ертегісінде ертеде бір байдың жалғыз баласы жылқы бағып жүрсе, бір адам келіп:

–Балам! Бір айғыр үйірлі жылқы берсең, мен саған үш ауыз насихат сөз үйретейін, – депті.

Бала тұрып:

–Құп! Берейін, үйретіңіз, – дейді.

Әлгі кісі:

–Балам! Суын ішкен құдыққа түкірме, ертеңгі асты тастама, оң қолың арашашы бол-

сын» ,– дейді. Осы өсиеттер жігіттің өміріне азық болып, тура жол көрсетеді. Соның арқасында адалдықпен мұратына жетіпті.

Кейбір ертегілерде мақал-мәтелдер хабарлы сөйлем түрінде келген:

алтынның қолда барда қадірі жоқ, қырықтың бірі – қыдыр; ханда қырық кісінің ақылы бар; сөз тапқанға қолқа жоқ; қылыш үстінде серт жүрмейді; мың күн өлік болғаннан, бір күн тірлік артық; жаман ерді жақсы ететін әйел; хан еріксе, халық ойыншық болады; аға өлсе, жеңге мұра, т.б.

Сондай-ақ, көптеген ақыл-нақыл түріндегі тұжырымды сөздер ертегіні тыңдаушыға, яғни адресатқа бағытталатындықтан, бұйрықты сөйлем түрінде қолданылған: біреуге ор қазба, өзің түсерсің; адамына тап болсаң, айтқаныңнан асырар; Аяз би әліңді біл, құмырсқа жолыңды біл; бай болсаң, жомарт бол; жылағанды сұрама, күлгенді сұра; мыңның түсін білгенше, бірдің атын біл, т.б. Бұның өзіндік себебі жоқ емес: келтірілген сөйлемдер бір ғана кісіге емес, қоғам мүшелеріне арналған өсиет мәніндегі сөздер деуге болады.

Қазақ мақал-мәтелдерін прагматикалық тұрғыдан зерттеген Б. Динаева былай деген: «Мақал-мәтелдердің прагматикалық аспектісі олардың негізгі мазмұны мен сөйлеу жағдаятына қарай түрлі мақсатта жұмсалыуына байланысты. Өйткені мақал-мәтелдердің мағынасы сөйлеу барысында немесе мәтін ішінде ашық не жасырын түрде беріледі. Мақал-мәтелдердің прагматикалық табиғаты күнделікті қарым-қатынастағы жағдайларға байланысты қолданыста айқындалады. Сөйлеуші адам мақал-мәтелдер арқылы өзінің ойын дәлелдеуге тырысады немесе мақал-мәтелмен бұйыра сөйлеп, ақыл-өсиет мағынасында тыйым сала алады» [6, 88 б.].

Мысалы: «Аяз би» ертегісінде уәзірлер Жаман мен ханның арасына от жағып, араздастырмақ болғанда, хан уәзірлеріне сабақ болсын деп, түрлі жұмбақтар жасырады. Жаны қысылып, жауап таппаған уәзірлер Жаманның арқасында аман қалады. Сол кезде хан:

— Ол Жаман болса да, қысылғанда айла табатын ақылды, данышпан еді. Әркімнің пайдасына жарайтын еді. Сендер күндеп, ақырында екеумізді айырдыңдар. Егерде ол сендерге ақыл таппаса, сендер өлетін едіңдер. «Біреуге ор қазба, өзің түсерсің» деген мақал бар, – дейді.

Осы секілді Аяз би ертегісінің түйінін танытатын «Ай, Аяз, баймын деп аспа, ханмын деп таспа! Аяз, әліңді біл, құмырсқа, жолыңды біл!» - деген сөз Аяз бидің өз-өзіне айтатын сөзі ғана емес, халықтың ел билеушіге деген талап-тілегі жатыр. Бұл көпшілік ертегіге тән бір нәрсеге сендіру немесе қандай да бір істі істемеуге шақыру ниетінен туған.

Қазақтың тұрмыс-салт ертегілерінде үнемі қайталанып отыратын мақал-мәтелдер бар. Мысалы, «Жаман ерді жақсы ететін әйел, жақсы ерді жаман ететін де әйел» мақалы бірнеше ертегіде қайталанатын. «Жаман адамды...» ертегісінде патша өзінің уәзіріне:

– Әуелі, адамды жаман туған жақсы ететін кім? Онан соң, адамды жақсы туған жаман ететін кім? Осы екі сұрағыма жауап тауып кел, – дейді. Бұған жауапты патша қызы «Жаман ерді жақсы ететін әйел, жақсы ерді жаман ететін де әйел» деп дәлелдеп береді.

«Хан қызы» ертегісінде хан өз қызын «Жаман еркекті қайтып жақсы қылар екенсің?» деп, жаман тазшаға береді. Ханша ақылдылығымен тазшаны адам қылып, бай етеді, сөйтіп, хан тағын күйеу баласына береді. Аталған ертегілер халықтың қыз балаға, әйел адамға деген көзқарасын, олардың отбасындағы ролін, жалпы алғанда, ер мен әйел арасындағы әлеуметтік қатынасты бейнелейді.

Сондай-ақ, ертегілерде «хан еріксе (тойынса), халық ойыншық болады» деген мақал бірнеше рет қайталанған. Хан өзінің қол астындағы уәзірлеріне жұмбақ жасырып, шешпесе, басын алмақ болады. Мысалы,

Хан бір күні үйінде жатып ерігеді. «Хан еріксе, халық ойыншық болады» деген ғой. Хан қырық уәзірін шақырып алып:

–Ей, сендердің қызықтарыңды мен де бір көрейін, сендер менің қызығымды көрдің-

дер ғой! – дейді. Қырық уәзір:

–Е, тақсыр, көріңіз, –дейді. Оларға хан бір жұмбақ айтады, бір ай мерзім береді. Шешпесеңдер, бастарыңды аламын, – дейді. Хан:

–Өтірік пен шынның арасы неде, соны табыңдар? – дейді.

Бұндай оқиға «Аяз би» ертегісінде де кездеседі.

– Уәзірлерім! Сендер қырқың да асып туған ақылды, данышпан едіңдер. Мен сендерді бір жұмысқа жұмсаймын, сендер маған дүниедегі адамның жаманын және шөптің жаманын, құстың жаманын тауып келіңдер. Он бір ай уақыт беремін. Сол он бір айдың ішінде тауып келмесеңдер, жазалы боласыңдар! – дейді.

«Хан қызы» ертегісінде:

Хан сейілге шығыпты, қасында бір уәзірі болыпты. Ханның алдынан екі қоңыр қаз ұшып барады екен. Хан уәзіріне айтты: «Осы екі қоңыр қаздың тілін маған айт! Не деп кетіп барады?», – деді. Ханның еріккендегі ісі жұмбақ жасырумен байланысты. «Данышпан қыз» ертегісінде:

–Мен бір жұмбақ айтамын, сол жұмбағымды кім шешсе, мол қазына, бір қап алтын беремін, тек дүниеге қызығып таба алмағанды дарға асамын! - дейді. Жұмбағы:

–Бірінші, дүниеде ең ауыр не? Екінші, дүниеде ең тәтті не? Дүниеде ең қатты не?» – дейді. Бәйгесі – бір көз алтынды тапқан адам алмақ, таппаған адам асылмақ. Хан алтынды жан-жағына үйдіріп қойған, үш күнде бір рет теріс шешкен бес-алты адам дарға асылып тұратын болған.

«Кедей қызы мен хан баласы» ертегісінде хан үйленетін қыз таңдау үшін 3 жұмбақ жасырады: Бірінші – күннің батысы мен шығысының арасы қанша жер, соны табыңдар; екінші –жер мен көктің арасы қанша жер, соны табыңдар; үшінші – өтірік пен шынның арасы қанша, соны табыңдар, – дейді.

Академик Ә. Қайдар «хан тойынса, халық ойыншық болады» деген мақалдың ауыс мәнде қолданылғанын айта келіп, былайша түсіндірген: « ... ел билеген хандар дәулеті асып, сәулеті шалқығанда, меселі өсіп, мерейі үстем болғанда, қол астындағы қарапайым халыққа ойына келгенін істейді, ойыншық қып ойнайды деген сөз» [1, 535 б]. Ханның мұндай астамшылығына қазақ ертегілерінде Аяз би қарсы қойылады. Аяз би хан болған кезінде жыртық тоны мен жаман тымағын ордасының маңдайшасына іліп қояды. Ертегі: «Кейде хандықпен көңілі ауытқып, тура жолдан таяйын десе, шегелеулі тоны мен тымағына қарап: «Ай, Аяз, баймын деп аспа, ханмын деп таспа! Аяз, әліңді біл, құмырсқа жолыңды біл!» – деп, көңілін басушы еді» – деп аяқталады. Демек, мақал мен нақыл сөз қарама-қайшы әрекетті бейнелеп, хан мен Аяз би оппозицияда алынған. Тарихи деректерге қарағанда, XII-XIII ғасырлар шамасында өмір сүрген Аяз би мен Құмырсқа биге Майқы бидің айтқан сөзі нақыл сөзге айналып, кейіннен ертегілерге де арқау болғанға ұқсайды. Негізі, Аяз би өмірде хан болмаса да, халық оны өз ертегілерінде қарадан шыққан хан деп суреттеген. Бұл үзінділер халықтың жақсы тұрмысқа, әділдікке, бейбіт өмірге, бір басында 40 кісінің ақылы болатын ел билеушіге деген ментальды таным-түсінігінің айғағы болса керек.

Бұл ертегілер, бір жағынан, ханның өзіне бағыныштылар мен жалпы халықты ойыншық қылған үстем тап өкіліне деген көзқарасын көрсетсе, екінші жағынан, қарадан шығып хан болуға болады деген сенімі байқалады.

Қорытынды. Қорыта айтқанда, мақал-мәтелдер халқымыздың тарихын, салт-санасын, этнографиясын, қысқасы, өткен замандардағы бүкіл әлеуметтік өмірін түсінудегі құнды, мол дерек көзі болып табылады. Ертегілерде көрініс тапқан қазақтың мақал-мәтелдері мен басқа да паремиялар халықтың аялық білімін көрсетеді. Ал аялық білім танымдық қызметпен, адамның ойлау жүйесімен байланысты. Ұлттық тілдің табиғатын тануда осы аялық білімнің маңызы зор. Олай болса, халқымыздың ерте дәуірден бергі ойлау жүйесінің, аялық білімінің жиынтығын құрайтын мақал-мәтелдердің пайда болу, шығу уәжін айқын-

дауда халық ертегілерінің маңызы ерекше.

Ертегі мәтіндері – халықтың тілдік санасында әртүрлі лингвистикалық бірліктердің тіршілік етуі жүзеге асырылатын тілдік кеңістіктің бөлігі. Ертегілер мәтіндерін талдау халықтың тілдік санасын бағалауға мүмкіндік береді. Айта кету керек, бұл лингвистикалық белгілермен кодталған жасырын ақпарат және оны түсіндіру белгілі бір ұлттың тілін білуді ғана емес, сонымен қатар, сыртқы, лексикалық қабаттың артында жасырынған контекстің терең мағынасын білуді және түсінуді қажет етеді. Әлеуметтік және басқа жағдайлардың ықпалымен қалыптасқан халықтың өзіне тән ерекшеліктер оның ментальды болмысын құрайды. Ол өз кезегінде тілде бекітіліп, танбалық бірліктер семантикасынан көрінеді.

Әдебиеттер тізімі

- 1 Қайдар Ә. Халық даналығы. – Алматы: Тоғанай Т, 2004. – 560 б.
- 2 Айтбайұлы Ө. Мақал-мәтелдерді аудару төңірегінде туған ойлар // Жұлдыз. 1971. №5. -154-157 бб.
- 3 Сәрсенбаев Р. Лексико-семантические особенности казахских пословиц и поговорок // АҚД. Алматы, 1961. – С. 224.
- 4 Турабаева Г. Окказиональные преобразования пословиц и поговорок в казахском языке. Рукопись канд.дисс. - Алматы, 1989. – С. 224.
- 5 Нұрмаханова А. В.В. Радлов еңбектеріндегі түркі мақал-мәтелдерінің лексика-грамматикалық сипаты (канд.дисс.) - Алматы, 1994.
- 6 Динаева Б. Қазақ тіліндегі мақал-мәтелдердің танымдық-прагматикалық аспектісі. КД. Алматы, - 2002. - 162 б.
- 7 Исаева Ж. Дүниенің паремнологиялық бейнесі. КДА, - Алматы, 2007. - 25 б.

К.Ш. Балабекова

*Казахский национальный женский педагогический университет,
Алматы, Казахстан*

Этнолингвистический характер пословиц и поговорок в бытовых сказках

Аннотация. Статья посвящена этнолингвистическому изучению языковых особенностей пословиц в народных сказках, являющихся прекрасными образцами казахского фольклора. Пословицы из древних сказок дают краткое изложение истории, рассказанной в этой сказке. Определение смысла и мотива пословиц, используемых в сказках, напрямую связано с природой этноса, его познанием. Казахские пословицы и другие паремии, встречающиеся в сказках, отражают фоновые знания людей. А фоновые знания связаны с познавательной деятельностью, системой мышления человека. Для познания природы национального языка важны базовые знания. Таким образом, определение мотивов возникновения и происхождения пословиц, которые встречаются в народных сказках, имеют большое значение, так как они формируют совокупность фоновых знаний, систему мышления наших людей с древних времен.

Ключевые слова: пословицы и поговорки, этнолингвистика, языковая единица, фоновые знания, мотив, бытовые сказки.

K.Sh. Balabekova

Kazakh National Women's Teacher Training University, Almaty, Kazakhstan

Ethnolinguistic character of proverbs and sayings in everyday tales

Abstract. The article is devoted to the ethno linguistic study of the linguistic features of proverbs in folk tales, which are excellent examples of Kazakh folklore. Proverbs from ancient tales give a summary of the story told in this tale. The definition of the meaning and motive of the proverbs used in fairy tales is directly related to the nature of the ethnic group, its knowledge. Kazakh proverbs and other paremi as found in fairy tales reflect people's background knowledge. And background knowledge is associated with cognitive activity, the human thinking system. To understand the nature of the national language, basic knowledge is important. Thus, the determination of the motives of the origin and origin of proverbs that come up in folk tales is of great importance, how they form the totality of background knowledge, the thinking system of our people since ancient times.

Keywords: proverbs and sayings, ethno linguistics, language unit, background knowledge, motive, everyday tales.

References

- 1 Kaidar A. Halyq danalygy [Folk wisdom]. (Almaty: Toganay T, 2004, 560 p).
- 2 Aitbayevich O. Maqal-mátelderdi áydarý tónireginde týgan oılar [Thoughts on the translation of proverbs] (Zhuldyz, 1971. №5, 154-157 pp.).
- 3 Sarsenbaev R. Leksiko-semanticheskie osobennosti kazahskih poslovis i pogovorok [Lexical and semantic features of Kazakh proverbs and sayings] // AKD. [Ph.D. thesis abstract], (Almaty, 1961, 224 p).
- 4 Turabaeva G. Okazionalnye preobrazovaniya posovis i pogovorok v kazahskom iazyke [Occasional transformations of posovits and dialects in the Kazakh language] Rýkopus kand.diss [Manuscript Candidate of Dissertation] (Almaty, 1989, 224 p.).
- 5 Nurmakhanova A. V.V. Radlov eńbekterindegi túrki maqal-mátelderiniń leksika-gramatikalyq sıpaty [Lexical and grammatical nature of Turkic proverbs in the works of V.V. Radlov] Kand. diss. [Ph.D. thesis abstract] (Almaty, 1994).
- 6 Dinaeva B. Qazaq tilindegi maqal-mátelderdiń tanyndyq-pragmatikalyq aspektisi [Cognitive and pragmatic aspects of proverbs in the Kazakh language]. KD (PhD thesis). (Almaty, 2002, 162 p).
- 7 Isaeva Zh. Dúnieniń paremiologialyq bemesi [Paremiological picture of the world]. [KDAPh.D. thesis abstract] (Almaty, 2007, 25 p.).

Автор жайлы мәлімет:

Балабекова Қ.Ш. – 6D020500 «Филология» мамандығының 2 курс докторанты, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, Алматы, Қазақстан.

Balabekova. K. Sh. – 2nd year PhD student of the specialty «6D020500 – Philology», Kazakh National Women's Teacher Training University, Almaty, Kazakhstan.

**«Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы.
Филология сериясы» журналында мақала жариялау ережесі**

1. Журналдың мақсаты. Филология ғылымдарының өзекті мәселелерін, тіл және әдебиетті оқыту әдістемелерін және де ғылыми конференциялардың ең маңызды материалдарын, библиографиялық шолу мен сын пікірлерді көрсететін әдебиеттану және тілтану саласындағы мұқият тексеруден өткен ғылыми жұмыстарды жариялау.

2. Журналда мақаланы жариялаушы автор Ғылыми басылымдар бөліміне (*мекенжайы: 010008, Қазақстан, Нұр-Сұлтан қаласы, Қ.Сәтпаев көшесі, 2, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Бас ғимарат, 402 кабинет*) қолжазбаның қол қойылған бір дана қағаз нұсқасын тапсыру және **Word** форматындағы электронды нұсқасын **vest_phil@enu.kz** электрондық поштасына жіберу қажет. Қағазға басылған мақала мәтіні мен электронды нұсқасы бірдей болулары қажет. Мақаламен бірге автордың жұмыс орнынан алынған **Ілеспе хат** та тапсырылуы қажет. Мақалалар **қазақ, орыс, ағылшын** тілдерінде қабылданады.

3. Авторлардың редакцияға мақалаларды жіберуі «Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысында» басуға және шет тіліне аударып, қайта басуға келісімін білдіреді. Автор мақаланы редакцияға жіберу арқылы өз туралы мәліметтің дұрыстығына, мақала көшірілмегендігіне (плагиаттың жоқтығына) және басқа да заңсыз көшірмелердің жоқтығына, барлық көшірмелердің, кестелердің, сұлбалардың, иллюстрациялардың тиісті түрде рәсімделгеніне кепілдеме береді.

4. Ұсынылатын мақала көлемі (жекедеректер мен әдебиеттер тізімін қоса):
- мақалалар үшін - 8 беттен 16 бетке дейін;
- сын пікірлер (монографияға, кітапқа) және конференция туралы пікір - 6 дан 12 бетке дейін.

5. Мақалаға қойылатын талаптар:

- **Microsoft Word** (docx) форматындағы файлда;
- **Times New Roman** шрифінде;
- жақтау жолағы 2x2x2x2;
- 1,5 жоларалық интервалы;
- 14 кегл;
- мәтінді жақтау көлеміне сәйкестендіру керек;
- Әрбір азатжол қызыл сызықтан басталуы қажет (1 см шегініс);
- **транслитерация** Library of Congress (LC) жүйесінде жасалуы керек.

Мақаланың құрылымы:

XҒТАР <http://grnti.ru/> - бірінші жолдың сол жақтауында;

Автор(лар)дың аты-жөні – жолдың ортасында **қою әріппен** жазылады;

Мекеменің толық атауы, қаласы, мемлекеті (егер авторлар әртүрлі мекемелерде жұмыс істесе, онда автордың тегі мен тиісті мекеменің қасында бірдей белгіше қойылады) Автор(лар)дың **E-mail-ы** – жақша ішінде (*курсивпен*);

Мақала атауы – жолдың ортасында (жартылай қою кіші әріппен жазылады)

Аңдатпа – (100-200 сөз) формуласыз, мақаланың атауын мейлінше қайталамауы қажет; әдебиеттерге сілтемелер болмауы қажет; мақаланың құрылысын (кіріспе, зерттеу әдіснамасы мен әдістемесі, зерттеу нәтижелері, қорытынды) сақтай отырып, мақаланың қысқаша мазмұны берілуі қажет.

Түйін сөздер («Түйін сөздер» сөз тіркесі **жартылай қоюмен** белгіленеді) (5-8 сөз немесе сөз тіркестері) - Түйін сөздер зерттеу тақырыбын өте дәл бейнелеу керек, сонымен қатар, ақпараттық-ізвестіру жүйелерінде мақаланы жеңіл табуға мүмкіндік беретін мақала мәтінінің терминдерін және де басқа маңызды ұғымдарды қамтуы қажет.

Мақаланың негізгі мәтіні кіріспені, мақсат пен міндеттерді қоюылуын, зерттеу тақырыбы бойынша жұмыстардың шолуын, зерттеу әдістерін, нәтижелері/талқылауы,

қорытынды қамтуы қажет (жоларалық интервал - 1, азат жол «қызыл жолдан» - 1 см, беттеу жолағы – еніне сай жасалады).

Кестелер, суреттер – аталғаннан кейін орналастырылады. Әр иллюстрация қасында оның аталуы болуы қажет. Сурет айқын әрі сканерден өтпеген болуы керек.

Мақаладағы формулалар тек мәтінде оларға сілтеме берілсе ғана нөмірленеді.

Жалпы қолданыста бар аббревиатуралар мен қысқартулардан басқаларына міндетті түрде алғаш қолданғанда түсініктеме берілуі қажет.

Қаржылай көмек туралы ақпарат бірінші бетте көрсетіледі.

Әдебиеттер тізімі. Мәтінде әдебиеттерге сілтеме тікжақшаға алынады. Мәтіндегі әдебиеттер тізіміне сілтемелердің нөмірленуі мәтінде қолданылуына қатысты жүргізіледі: мәтінде кездескен әдебиетке алғашқы сілтеме [1, 153 б.] арқылы, екінші сілтеме [2, 185 б.] арқылы т.с.с. жүргізіледі. Мақаланың негізгі мәтініндегі кітапқа сілтеме қолданылған беттерді көрсету керек (мысалы, [1, 45 б.].)

Жарияланбаған еңбектерге сілтемелер жасалмайды. Сонымен қатар, рецензиядан өтпеген басылымдарға да сілтемелер жасалмайды (әдебиеттер тізімін, әдебиеттер тізімінің ағылшынша әзірлеу үлгісін төмендегі мақаланы рәсімдеу үлгісінен қараңыз).

Мақала соңындағы әдебиеттер тізімінен кейін библиографиялық мәліметтер орыс және ағылшын тілінде (егер мақала қазақ тілінде жазылса), қазақ және ағылшын тілінде (егер мақала орыс тілінде жазылса), орыс және қазақ тілінде (егер мақала ағылшын тілінде жазылған болса) беріледі.

Авторлар туралы мәлімет: аты-жөні, ғылыми атағы, қызметі, жұмыс орны, жұмыс орнының мекенжайы, телефон, e-mail – қазақ, орыс және ағылшын тілінде толтырылады.

6. Қолжазба мұқият тексерілген болуы қажет. Техникалық талаптарға сай келмеген қолжазбалар қайта өңдеуге қайтарылады. Қолжазбаның кейін қайтарылуы, оның журналда басылуына жіберілуін білдірмейді.

7. Электронды корректурамен жұмыс істеу. Ғылыми басылымдар бөліміне түскен мақалалар жабық (анонимді) тексеруге жіберіледі. Эксперттер ұсынылған мақалаға оның жариялау мүмкіндігі, жақсарту қажеттілігі немесе қабылданбауы туралы дәлелді қорытындысын қамтитын жазбаша сын пікір береді. Жарамсыз деп таныған мақала қайтара қарастырылмайды. Мақаланы түзетуге ұсыныс берген жағдайда авторлар үш күн аралығында мақаланың корректурасын жіберу керек. Мақаланың түзетілген нұсқасы мен автордың рецензентке жауабы редакцияға жіберіледі. Оң сын пікірлер алған мақалалар оларды талқылау және басылымға бекіту үшін журналдың редакциялық алқасына ұсынылады.

Журналдың басылым жиілігі: жылына 4 рет.

8. Төлемақы. Басылымға рұқсат етілген мақала авторларына келесі реквизиттер бойынша төлем жасау қажет (ЕҰУ қызметкерлері үшін - 4500 теңге; басқа ұйым қызметкерлеріне - 5500 теңге).

Реквизиттер:

- 1) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «Банк ЦентрКредит»
БИК банка: КСЖВКЗКХ
ИИК: KZ978562203105747338
Кбе 16
Кнп 859- за статью

- 2) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «Bank RBK»
Бик банка: KINCKZKA
ИИК: KZ498210439858161073
Кбе 16
Кнп 859 – за статью

- 3) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «ForteBank»
БИК Банка: IRTYKZKA
ИИК: KZ599650000040502847
Кбе 16
Кнп 859 – за статью

- 4) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «НародныйБанкКазахстан»
БИК Банка: HSBKKZKX
ИИК: KZ946010111000382181
Кбе 16
Кнп 859. - за статью

«Мақала үшін, автордың АТЫ-ЖӨНІ»

Provisions on articles submitted to the journal “Bulletin of the L.N. Gumilyov Eurasian National University. Philology Series”

1. Goal of the journal. Publication of carefully selected original scientific papers in the fields of literary studies, linguistics, reflecting the actual problems of philology, language and literature teaching methods, most significant proceedings of scientific conferences, bibliographic summaries and reviews.

2. An author who wishes to publish a paper in the journal must submit the paper in one hard copy (printed version), signed by the author, to the scientific publication office (at the address: 010008, the Republic of Kazakhstan, Nur-Sultan, Satpayev St., 2. The L.N. Gumilyov Eurasian National University, Main Administrative Building, Office 402) and by e-mail **vest_phil@enu.kz** in **Word** format. At the same time, strict compliance between Word-version and the hard copy is required. And also the authors need to submit a cover letter.

Language of publications: Kazakh, Russian, English.

3. Submission of papers to the scientific publication office means the authors' consent to the right of the Publisher, the L.N. Gumilyov Eurasian National University, to publish papers in the journal and their re-publication in any foreign language. By submitting the text of the paper for publication in the journal, the author guarantees the correctness of all information about themselves, lack of plagiarism and other forms of unauthorized use in the article, proper formulation of all borrowings of text, tables, diagrams, and illustrations.

4. The recommended volume of the paper (including metadata and references):

- for papers – between 8-16 pages;
- for reviews (of monographs, books), reviews on conferences – between 6-12 pages.

5. Text formatting requirements:

- Microsoft Word file format (docx);
- Times New Roman font;
- the size of the fields 2 * 2 * 2 * 2;
- line spacing 1,0;
- size 14;
- text alignment in width;
- each paragraph beginning with the main line (indent 1 cm);
- transliteration is carried out according to the Library of Congress (LC) system.

Structure of the article:

IASTI <http://grnti.ru/> – first line, left

The content of the metadata about the author (see Рәсімдеу үлгісі / Paper template)

Initials and Surname of the author (s) – center alignment, italics

Full name of the affiliation, city, country (if the authors work in different organizations, you need to put the same icon next to the name of the author and the corresponding organization)

Author's e-mail (s) – in brackets (italics)

Paper title – center alignment (bold)

Abstract (100-200 words) must not contain formulas or repeat the content of the paper; it must not contain bibliographic references; it must reflect the summary of the paper, preserving the structure of the paper – introduction, methodology and research methods, research results, conclusion.

Key words (the phrase «Keywords» is bold) (5-8 words/word groups). Keywords must be extremely accurate to reflect the subject area of the study, include terms from the text of the paper and other important concepts that make it possible to facilitate and expand the possibilities of finding the paper by means of an information retrieval system).

The main text of the paper must contain an introduction, setting goals and objectives, a review of works on the research topic, research methods, results / discussions conclusion / conclusions – line spacing – 1, «main line» indent – 1.25 cm, justified alignment.

Tables, figures must be placed after the mention. Each illustration must be followed by the inscription. Figures should be clear, clean, and unscanned. Only those formulas referenced in the text are subjected to numbering.

All abbreviations and shprttenings, with the exception of obviously well-known, must be decoded when first used in the text.

Information about the financial support of the work is indicated on the first page in the form of a footnote.

References. In the text, references are indicated in square brackets. References must be numbered strictly in the order of mention in the text. The first reference in the text to a reference must have the number [1, 153 p.], the second – [2, 185 p.], Etc. The reference to the book in the main text of the article should be accompanied by an indication of the pages used (for example, [1, 45 p.]). Links to unpublished works are not allowed. Undesirable references to unlicensed publications are not recommended (examples of the description of the list of references, descriptions of the list of references in English, see below in the sample article).

At the end of the paper, after the list of references, it is necessary to indicate bibliographic data in Russian and English (if the paper is in Kazakh), in Kazakh and English (if the paper is in Russian) and in Russian and Kazakh (if the paper is in English language).

Information about the authors: last name, first name, patronymic, scientific degree, position, affiliation, full business address, telephone, e-mail – in Kazakh, Russian and English.

6. The manuscript must be carefully verified. Non-compliant manuscripts will be returned for revision. Returning for revision does not mean that the manuscript has been accepted for publication.

7. Work with electronic proofreading. Papers submitted to the Department of Scientific Publications (editing office) are sent for anonymous review. Experts give a written review of the submitted paper with a reasoned conclusion about the possibility of its publication, the need to send for revision or (rejection) of the paper. Papers that have received a negative review are not accepted for reconsideration. Authors should, within three days, send the proofreading of the paper if it is decided to finalize the paper. Corrected versions of papers and the author's response to the reviewer are sent to the editor. Papers with positive reviews are submitted to the editorial board of the journal for discussion and approval for publication.

Periodicity of the journal: 4 times a year.

8. Payment. Authors who have received a positive opinion on publication must pay to the following banking details (for ENU employees – 4,500 KZT, for outside organizations – 5,500 KZT).

Реквизиты:

- 1) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «Банк ЦентрКредит»
БИК банка: КСЖВКЗКХ
ИИК: KZ978562203105747338
Кбе 16
Кпн 859- за статью

- 2) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «Bank RBK»
Бик банка: KINCKZKA
ИИК: KZ498210439858161073
Кбе 16
Кпн 859 – за статью

- 3) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «ForteBank»
БИК Банка: IRTYKZKA
ИИК: KZ599650000040502847
Кбе 16
Кпн 859 – за статью

- 4) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «НародныйБанкКазахстан»
БИК Банка: HSBKKZKX
ИИК: KZ946010111000382181
Кбе 16
Кпн 859. - за статью

«For the publication, Name of the author»

Положение о рукописях, представляемых в журнал «Вестник Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева. Серия Филология»

1. Цель журнала. Публикация тщательно отобранных оригинальных научных работ в области литературоведения и языкознания, отражающих актуальные проблемы филологических наук, методы преподавания языка и литературы, а также наиболее значимые материалы научных конференций, библиографические обзоры и рецензии.

2. Автору, желающему опубликовать статью в журнале, необходимо представить рукопись в твердой копии (распечатанном варианте) в одном экземпляре, подписанном автором, в Отдел научных изданий (по адресу: 010008, Казахстан, г. Нур-Султан, ул. Сатпаева, 2, Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева, Учебно-административный корпус, каб. 402) и по e-mail vest_phil@enu.kz. При этом должно быть строго выдержано соответствие между Word-файлом и твердой копией. Также авторам необходимо предоставить **сопроводительное письмо**.

Язык публикаций: казахский, русский, английский.

3. Отправление статей в редакцию означает согласие авторов на право Издателя – Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева – публикации статей в журнале и переиздания их на любом иностранном языке. Представляя текст работы для публикации в журнале, автор гарантирует правильность всех сведений о себе, отсутствие плагиата и других форм неправомерного заимствования в рукописи, надлежащее оформление всех заимствований текста, таблиц, схем, иллюстраций.

4. Рекомендованный объем (включая метаданные и список литературы):

- для статей – от 8 до 16 страниц;
- для рецензий (на монографии), отзывов о конференциях – от 6 до 12 страниц.

5. Требования к форматированию текста:

- формат файла Microsoft Word (docx);
- шрифт Times New Roman;
- размер полей 2*2*2*2;
- междустрочный интервал 1,0; – кегль 14;
- выравнивание текста по ширине;
- каждый абзац должен начинаться с красной строки (отступ 1 см);
- транслитерация осуществляется по системе Library of Congress (LC).

Схема построения статьи:

ГРНТИ <http://grnti.ru/> – первая строка, слева

Содержание метаданных об авторе (см. Рәсімдеу үлгісі/Образец оформления статьи/ Template)

Инициалы и фамилия автора(ов) – выравнивание по центру (начертание курсивом)

Полное наименование организации, город, страна (если авторы работают в разных организациях, необходимо поставить одинаковый значок около фамилии автора и соответствующей организации)

E-mail автора(ов) – в скобках (начертание курсивом)

Название статьи – выравнивание по центру (начертание полужирным)

Аннотация (100-200 слов) не должна содержать формулы, по содержанию повторять название статьи; не должна содержать библиографические ссылки; должна отражать краткое содержание статьи, сохраняя структуру статьи – введение, методологию и методику исследования, результаты исследования, заключение.

Ключевые слова (словосочетание «Ключевые слова» выделяется полужирным) (5-8 слов/словосочетаний). Ключевые слова должны предельно точно отражать предметную область исследования, включать термины из текста статьи и другие важные понятия, позволяющие об-

---

легчить и расширить возможности нахождения статьи средствами информационно-поисковой системы).

Основной текст статьи должен содержать введение, постановку цели и задач, обзор работ по теме исследования, методы исследования, результаты/обсуждение, заключение/выводы – межстрочный интервал – 1, отступ «красной строки» – 1,25 см, выравнивание по ширине.

Таблицы, рисунки необходимо располагать после упоминания. С каждой иллюстрацией должна следовать надпись. Рисунки должны быть четкими, чистыми, несканированными. В статье нумеруются лишь те формулы, на которые по тексту есть ссылки.

Все аббревиатуры и сокращения, за исключением заведомо общеизвестных, должны быть расшифрованы при первом употреблении в тексте.

Сведения о финансовой поддержке работы указываются на первой странице в виде сноски.

Список литературы. В тексте ссылки обозначаются в квадратных скобках. Ссылки должны быть пронумерованы строго по порядку упоминания в тексте. Первая ссылка в тексте на литературу должна иметь номер [1, 153 с.], вторая - [2, 185 с.] и т.д. Ссылка на книгу в основном тексте статьи должна сопровождаться указанием использованных страниц (например, [1, 45 с.]). Ссылки на неопубликованные работы не допускаются. Нежелательны ссылки на нерцензируемые издания (примеры описания списка литературы, описания списка литературы на английском языке см. ниже в образце оформления статьи).

В конце статьи, после списка литературы, необходимо указать библиографические данные на русском и английском языках (если статья оформлена на казахском языке), на казахском и английском языках (если статья оформлена на русском языке) и на русском и казахском языках (если статья оформлена на английском языке).

Сведения об авторах: фамилия, имя, отчество, научная степень, должность, место работы, полный служебный адрес, телефон, e-mail – на казахском, русском и английском языках.

6. Рукопись должна быть тщательно выверена. Рукописи, не соответствующие техническим требованиям, будут возвращены на доработку. Возвращение на доработку не означает, что рукопись принята к опубликованию.

7. Работа с электронной корректурой. Статьи, поступившие в Отдел научных изданий (редакция), отправляются на анонимное рецензирование. Эксперты дают письменную рецензию на представленную статью с мотивированным заключением о возможности ее опубликования, необходимости направить на доработку или (отклонении) статьи. Статьи, получившие отрицательную рецензию, к повторному рассмотрению не принимаются. Авторам в течение трех дней необходимо отправить корректуру статьи в случае принятия решения о доработке статьи. Исправленные варианты статей и ответ автора рецензенту присылаются в редакцию. Статьи, имеющие положительные рецензии, представляются редколлегии журнала для обсуждения и утверждения для публикации.

Периодичность журнала: 4 раза в год.

8. Оплата. Авторам, получившим положительное заключение к опубликованию, необходимо произвести оплату по следующим реквизитам (для сотрудников ЕНУ – 4500 тенге, для сторонних организаций – 5500 тенге):

Реквизиты:

- 1) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «Банк ЦентрКредит»
БИК банка: КСЖВКЗКХ
ИИК: KZ978562203105747338
Кбе 16
Кпн 859- за статью

- 2) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «Bank RBK»
Бик банка: KINCKZKA
ИИК: KZ498210439858161073
Кбе 16
Кпн 859 – за статью

- 3) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «ForteBank»
БИК Банка: IRTYKZKA
ИИК: KZ599650000040502847
Кбе 16
Кпн 859 – за статью

- 4) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «НародныйБанкКазахстан»
БИК Банка: HSBKKZKX
ИИК: KZ946010111000382181
Кбе 16
Кпн 859. - за статью

«За публикацию ФИО автора»

Редактор: Дихан Қамзабекұлы
Жауапты редактор, компьютерде беттеген: Гүлсім Базылхан

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің
ХАБАРШЫСЫ. Филология сериясы.
- 2020. - 2 (131). - Нұр-Сұлтан: ЕҰУ. 152-б.
Шартты б.т. - 19,0   Таралымы - 25 дана
Электронды нұсқа: [http:// bulphil.enu.kz](http://bulphil.enu.kz)

Мәтін мазмұнына типография жауап бермейді.

Редакция мекенжайы: 010008, Қазақстан Республикасы,
Нұр-Сұлтан қаласы, Қ. Сәтбаев көшесі, 2.
Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті
Тел.: +7(7172) 709-500 (ішкі 31-413)

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің
баспасында басылды